GLASNIK

OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANA

LJUBLJANA, 11. NOVEMBRA 1960 — LETO VII., ŠTEV. 87

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Uvodna beseda k poročilu Sveta za prosveto in predlog zaključkov

Na 26. seji okrajnega zbora in zbora proizvajalcev okrajnega ljudskega odbora dne 4. novembra t. l. je ljudski odbor razpravljal o poročilu okrajnega sveta za prosveto o problemih šolstva. Na predlog sveta je okrajni ljudski odbor sprejel odločbo o prenosu nekaterih gimnazij in strokovnih šol na občine, oziroma zbornice in gospodarske organizacije (odločba je bila priobčena v »Glasniku« št. 86 z dne 8. t. m.). Seji so prisostvovali tudi nekateri direktorji gimnazij in strokovnih šol, ki so poleg ljudskih odbornikov razpravljali o problemih šolstva in pomagali na ta način k razjasnitvi nekaterih vprašanj šolstva.

Uvodno besedo k poročilu Sveta za prosveto je dala predsednica sveta tovarišica Mima Zupančič:

Dinamičnost gospodarskega razvoja in z njim tesno povezana zahteva po reformirani šoli, ki naj hitreje in ustrezneje usposablja mladino ter odrasle za proizvodnjo in za družbeno upravljanje stvari, postavlja že nekaj let sem pred prosvetne organe in pred celotno družbo zelo odgovorne naloge. Ko dajemo danes obračun našega prizadevanja, mislim, da smemo trditi, da so bili v našem okraju v preteklem letu storjeni uspešni koraki naprej tako glede kvalitete šolskega pouka in njegovega prilagajanja sodobnim zahtevam, kakor tudi glede ustvarjanja materialne baze za sodobni pouk.

V poročilu, ki ste ga prejeli, so zbrani podatki o številu in vrstah šol v našem okraju, podatki o številu učencev, ki obiskujejo te šole, ter njihovi uspehi. Prikazano je prizadevanje družbe za napredek in razvoj šolstva, hkrati pa poročilo nakazuje tudi probleme, ki zavirajo hitrejši proces uveljavljanja šolske reforme.

Šolska problematika našega okraja je zelo pestra, saj imamo na našem področju 446 raznovrstnih šol in ustanov s 83.217 učenci ter 42 oddelkov za odrasle z 2580 slušatelji.

Mladino poučuje in vzgaja 3494 učno-vzgojnih moči.

Osnovne šole, varstveno-vzgojne ustanove in nižje glasbene šole so v pristojnosti občin, vse ostale šole in ustanove pa so bile doslej v okrajni pristojnosti. Prosvetno pedagoška služba je organizirana za vse vrste šol v okrajnem zavodu za prosvetno pedagoško službo.

VAŽNEJŠI PROBLEMI OSNOVNEGA ŠOLSTVA

a) *Mreža in kapaciteta osnovnih šol*

Občinski ljudski odbori si povečini zelo prizadevajo, da bi zagotovili vsem otrokom kvalitetni osnovnošolski pouk in je pri tem dosežen velik napredek. Popolne osemletke, čeprav jih je le 69, zajemajo v svoje višje razrede otroke 124 šol, kar predstavlja 87% osnovnošolskih otrok. V krajih z majhnim številom otrok, kjer ni pogojev za oblikovanje popolnih osemletk, je še vedno kombiniran pouk, kar pomeni, da je po več razredov združenih v enem oddelku. Čeprav je takih šol po številu daleko več kot više organiziranih šol, pa zajemajo na srečo le 13% otrok. Nekatere občine so, kjer to dopuščajo terenske razmere, organizirale avtobusni prevoz otrok iz niže organiziranih šol v popolne osemletke. Povečini starši tudi sami težijo k taki rešitvi, ker vedo, da v šoli s kombiniranim poukom ni mogoče zagotoviti zadostnega obsega in kvalitete znanja, zlasti še ne, ker v manjših oddaljenih krajih, še bolj kot drugod, primanjkuje kadra. Ponekod se kaže potreba po ustanovitvi internata ob osemletni šoli, da bi sprejel otroke iz predelov, od koder dnevni prevoz ne pride v poštev. V ostalem pa bodo morale osemletne šole — kot neke matične šolske ustanove — razviti sistematično pedagoško in kadrovsko pomoč okoliškim manjšim niže organiziranim šolam.

V mestih in industrijskih središčih pa se borimo zaradi hitrega naraščanja prebivalstva in zaradi zajemanja otrok v višje razrede osnovnih šol z drugim problemom — s pomanjkanjem prostora. Kakšna je prostorna stiska v naših osnovnih šolah, povedo naslednji podatki:

V treh izmenah teče pouk v 18 šolah; v Radečah in v Šmartnem pri Litiji so v tretji izmeni vse učilnice, v ostalih 16 šolah pa imajo tretjo izmeno prvi in drugi razredi. V Ljubljani ima pouk v tretji, to je vmesni izmeni 35 oddelkov.

Za pouk telovadbe ima primerne prostore le 72 šol. Od tega ima 36 šol lastne prostore, 36 šol pa uporablja telovadnico TVD Partizan. Vse ostale šole so ob slabem vremenu — in tega pri nas ni tako malo — praktično brez možnosti za telesno vzgojo.

Važna elementa reformirane osnovne šole sta tehnična vzgoja in gospodinjski pouk; primerne tehnične delavnice ima le 32 šol, učne kuhinje za gospodinjski pouk pa 7 šol. V teku let so šole zaradi velikega priliva učencev spremenile vse večje prostore v učilnice, sedaj pa zelo primanjkuje kabinetov in drugih pomožnih prostorov.

V prvem desetletju po osvoboditvi smo z razpoložljivimi sredstvi gradili in obnavljali požgane in porušene šole, prepozno pa smo opazili skokovito naraščanje prebivalstva v mestih, prepozno smo se zavedeli, da bo nastala v nekaj letih v mestih silna stiska za šolski prostor. S pospešeno gradnjo smo pričeli praktično pred dvema letoma, ko se tretji izmeni že nismo mogli več izogniti. V zadnjih dveh letih smo zgradili na področju ljubljanskega okraja 16 osnovnih šol, izgradnja nadaljnjih 22 šol pa je v teku. V letošnjem letu je bilo za gradnjo osnovnih šol predvidenih 724.000.000 din sredstev. Od tega so si 474.000.000 din priskrbele občine same iz proračunskih sredstev, iz posojil stanovanjskih skladov in drugih virov, v višini 250 milijonov pa je bilo za gradnjo osnovnih šol na razpolago posojilo iz določenih sredstev DOZ in bank.

V začetku leta je kazalo, da sredstva nikakor ne bodo zadostovala, tolikšna je bila volja, da bi se šole čimprej zgradile. Izkazalo pa se je, da so bili občinski ljudski odbori precej preveliki optimisti glede izdelave načrtov. Prav vsi so dobili načrte pozneje, kot so jih pričakovali in so začeli planirana sredstva dokaj pozno izkoriščati. Vendar so občine, z izjemo občine Polje, že sklenile z bankami pogodbe za višino posojila in bodo sredstva, kljub raznim oviram — načrti, slabo vreme — predvidoma izkoriščena, zlasti še, ker konec leta ne zapadejo.

Začete in pripravljene gradnje bodo končane v dveh ali treh letih. Mimo teh je treba postopma zgraditi ali adaptirati šole še v 27 krajih. S tem bi bil problem osnovnošolskega prostora v glavnem rešen, zlasti še, ker kažejo podatki o gibanju rojstev, da bo leta 1965 precej majši vpis v prve razrede, kot je bil nekaj let nazaj in bo še do leta 1964.

b) *Vzdrževanje osnovnih šol*

Za osnovno šolstvo dajejo občinski ljudski odbori precejšnja sredstva. Ponekod predstavljajo izdatki za šolstvo preko 30 ali celo 40% proračunske vsote. Kljub temu pa kaže analiza, da prepočasi naraščajo sredstva za funkcionalne izdatke šol. Čeprav je zelo res, da je kvaliteta pouka v veliki in morda v največji meri odvisna od učitelja, je prav tako res, da stare šole ni mogoče spremeniti brez sodobnih učil, brez ekskurzij in ogledov raznih podjetij in naprav, brez primerno opremljenih delavnic, kabinetov in temu podobno. Vse to pa stane. Ponekod so gospodarske organizacije veliko pripomogle k boljši opremljenosti šol. Marsikatero moderno učilo pa so šole dobile kot kolektivno nagrado ob raznih tekmovanjih in praznovanjih.

Glede učil moramo samokritično pripomniti, da ne znamo vedno niti tega, kar imamo, najbolje izkoristiti. Prosvetno pedagoška služba bo morala prirejati za prosvetne delavce krajše tečaje in vzorne nastope, kjer se bodo spoznali z uporabo in uporabnostjo sodobnih naprav in aparatov, ki jih v teku šolanja niso videli.

Problem, ki se vleče iz leta v leto, ki moti prosvetne delavce pri delu, hkrati pa močno razburja starše, je vprašanje učnih knjig. Poleg tega, da nekaterih šolskih knjig v začetku leta ni bilo dobiti, vznemirja starše tudi to, da so učne knjige premalo časa v veljavi in jih morajo, če imajo več otrok, kupovati vsako leto znova, stare pa zavreči. V teh letih, ko reformiramo učne načrte in predmetnike, in so za to potrebne mnoge knjige, nastopnjo na tem področju objektivne težave. Kolikor nam je znano, vodi republiški Svet za prosveto oster kurz za ureditev vprašanja učbenikov, nujno pa je, da se stvar kolikor mogoče pospeši.

c) *Učni kader*

Ko govorimo o elementih, od katerih je odvisno delovanje šole, je treba postaviti prosvetnega delavca na prvo mesto, zato nas zanima njegova kvaliteta kot tudi številčno stanje. Učiteljevo delo je poseben poklic, za katerega ni dovolj le rutina in znanje, kajti šola ni le izobraževalna, ampak tudi vzgojna ustanova, ki oblikuje nove osebnosti. Učitelj mora biti prežet z ljubeznijo do otrok in do svojega poklica, biti mora napredno usmerjen in poln socialističnega humanizma.

Dejstvo pa je, da imamo kot v ostalih panogah boljše in slabše delavce. Toda če se nam kje izplača preudarno kadrovati, potem se nam izplača na tem področju. Mnogi občinski ljudski odbori vodijo načrtno politiko štipendiranja, zato bodo imeli v nekaj letih dovolj domačega kadra, ki bo pognal nekje korenine in se ne bo selil iz kraja v kraj. Pravilno upoštevajo, da vleče danes mladega človeka v mesto in v industrijo, kjer je boljše nagrajevanje, zato skrbijo, da imajo učitelji primerna stanovanja, radio in televizijske aparate, prevozna sredstva in podobno. Kjer take družbene skrbi ni, kadri bežijo. Toda to je le enostranska skrb. Poleg skrbi za materialne pogoje življenja gre tudi za njihovo idejno in vsebinsko rast. Razvoj je nagel. Kar so učitelji pridobili na Učiteljišču, je le osnova, ki jo je treba stalno dopolnjevati. To skrb morajo prevzeti sindikalne organizacije, prosvetno pedagoška služba, zlasti pa občinski sveti za prosveto.

Kako naj bo šola povezana z življenjem v komuni, če ni z dogajanjem v komuni povezan prosvetni delavec? Moramo pa reči, da smo v tem pogledu zelo napredovali, odkar so osnovne šole v pristojnosti občin. V našem okraju je veliko mladega prosvetnega kadra, zlasti na podeželju. Temu je treba sistematično pomagati pri delu in razvoju.

V letošnjem letu manjka na naših osnovnih šolah 190 prosvetnih delavcev, od tega 67 učiteljev za osnovne štiri razrede, 123 pa za

predmetni pouk, in to kljub temu, da je bilo letos na novo nameščenih 92 učnih moči (35 absolventov Učiteljišča, 10 absolventov univerze, 12 iz Višje pedagoške šole, 35 iz raznih drugih strok). Primanjkljaj se pokriva s honorarnimi urami. V naslednjem letu bi potrebovali, upoštevajoč upokojitve in nova delovna mesta, okoli 250 novih učnih moči.

Občinski ljudski odbori in OLO štipendirajo na učiteljiščih 133 dizakov, konec šolskega leta 1960/61 jih bo od teh končalo 51. Na VPS in na Filozofski fakulteti je naših štipendistov 67, drugo leto jih bo končalo 34.

Problem pomanjkanja kadrov za osnovne šole ne izvira samo iz trenutno premajhne kapacitete učiteljišč in Višje pedagoške šole, ampak tudi iz dejstva, da je premajhen dotok kadrov v te šole in da se veliko prosvetnih delavcev po študiju zaposli na drugih delovnih mestih. Kot izhod v sili, bi bilo treba pospešeno formirati nove učne kadre. Morda bi kazalo eno leto izjemoma hkrati diplomirati 3. in 4. letnike učiteljišč. Upamo, da bo dala pozitivne rezultate tudi reforma univerze.

V perspektivi bo formirala kadre za osnovne šole v glavnem Pedagoška akademija in jo moramo na vsak način zgraditi v čim hitrejšem roku.

d) Kakšen je po vsem tem napredek v osnovnih šolah, kaj nam je prinesla reforma doslej?

Uspeh in napredek se kažeta zlasti v naslednjem:

Popolne osemletne šole obiskuje 87 % šoloobveznih otrok, dočim so bivše nižje gimnazije zajemale le 14 % šoloobveznih otrok.

— Občutno se je povečalo število otrok, ki redno napredujejo iz razreda v razred in bodo v letih obveznega šolanja dovršili vseh 8 razredov. S tem se bo znatno dvignil splošni izobrazbeni nivo naših državljanov. Končno bazira na dovršeni osemletki tudi reforma strokovnega šolstva.

Pomislek, da gre višji % pozitivno ocenjenih otrok gotovo na račun premajhne zahtevnosti, je morda le delno utemeljen. Nekoč je bilo veliko primerov, da je otrok zaradi slabše nadarjenosti v enem predmetu tudi po večkrat zaostal in izgubljal voljo in veselje do učenja in šole. Ali je bilo to prav in koristno? Novi kriteriji za napredovanje upoštevajo učenčevo celotno znanje in zrelost za prestop v višji razred, zato more napredovati kljub slabi oceni iz enega ali dveh predmetov. Osmi razred uspešno zaključi, kdor nima nobene negativne ocene.

Prosvetno pedagoška služba bo morala problem ocenjevanja in napredovanja temeljito analizirati in poskrbeti, da bo novi princip pravilno uporabljen in da bo vsaj v glavnem vsklajen nivo posameznih šol.

— V šolo so uvedeni novi predmeti, ki posredujejo otrokom praktično znanje in močneje vplivajo na delovno vzgojo. Kljub pomanjkljivim materialnim pogojem se ta pouk že izvaja v vseh večjih šolah.

— V šoli se hitreje kot poprej uveljavljajo novi učno-vzgojni postopki, ki močno upoštevajo nazornost pouka in čim večjo aktivnost učencev.

— Šolski pouk se tesneje povezuje z življenjem, in to toliko bolj, kolikor bolj se občinski organi potrudijo vključiti šolo v splošno družbeno dogajanje komune in kolikor aktivnejši so šolski odbori in družbene organizacije.

Šole se vedno močneje odpirajo navzven ter postajajo sestavni del komune in stanovanjske skupnosti. S tem je dana garancija, da bodo šole rasle vzporedno z našim družbenim razvojem in se mu prilagajale.

Smo na poti oblikovanja nove osnovne šole. Od naših nadaljnjih prizadevanj bo odvisno, s kakšnim tempom bomo napredovali.

V zvezi s trenutnimi zahtevami za nadaljnji razvoj osnovnih šol v ljubljanskem okraju Svet za prosveto OLO predlaga naslednje sklepe:

Nenehno se je treba še nadalje boriti za povečanje šolskega prostora, zlasti v mestih in industrijskih središčih, za odpravo tretje izmene in za ustvaritev normalnih pogojev za delo v reformirani šoli (kabineti, delavnice, knjižnice, učne kuhinje, telovadnice, risalnice, pevske sobe, igrišča).

Zagotoviti čim večjemu številu otrok obiskovanje više organiziranih šol v 6., 7. in 8. razredu. Kot najboljšo rešitev predlagamo, kjer je le mogoče, organiziran prevoz otrok iz oddaljenih niže organiziranih šol na više organizirane šole. Kjer to ni mogoče, naj više organizirane šole kot matične ustanove pomagajo niže organiziranim šolam na najrazličnejše načine dvigati kvaliteto pouka in raven znanja učencev. V izjemnih primerih pa bo treba misliti na internate.

Materialna sredstva za funkcioniranje osnovnih šol sicer naraščajo, vendar ne zadoščajo za potrebe reformiranega pouka. Zato predlagamo, da bi OLO sprejel priporočilo občinskim ljudskim odborom, da povečajo materialno oskrbo šol.

Občinski ljudski odbori naj čimbolj poskrbijo za stalnost učnega osebja, ki je važen pogoj za kvalitetno delo, s štipendiranjem domačih kadrov, ki se bodo vračali in ostajali v domači komuni. Če naj bo učitelj nosilec napredka v kraju, in to mora biti, mu je treba nuditi urejeno stanovanje in njegovi vlogi primeren materialni položaj.

Prosvetno pedagoška služba mora sistematično pomagati pri delu osnovnih šol za dvig kvalitete pouka, za kar bi bilo potrebno, da bi občinski ljudski odbori poiskali in imenovali stalne ali honorarne pedagoške svetovalce za svoje področje, ki bodo delali pod strokovnim vodstvom okrajnega zavoda za prosvetno pedagoško službo. Ti naj stalno ob podpori vodstev šol in učiteljskih zborov rešujejo strokovno problematiko za popolno uresničenje načel zakona o osnovni šoli.

STROKOVNO ŠOLSTVO

Strokovno izobraževanje ima kot sestavni del celotnega sistema vzgoje in izobraževanja nalogo osposobiti človeka za določeno strokovno delo v družbi. Dosedanji sistem strokovnega izobraževanja je ustrezal proizvodnji z nizko stopnjo delitve dela, zato je usposabljal ljudi pretežno za poklice širokih in splošnih profilov. Nagel razvoj proizvajalnih sil, ki temelji na razvoju znanosti in tehnike, pa zahteva v proizvodnji sposobnejše in specializirane strokovnjake, zato bo moral bodoči sistem strokovnega izobraževanja upoštevati vse profile, ki jih potrebujejo gospodarske organizacije in javne službe.

Strokovno šolstvo stopa prav v tem času v svoje reformno obdobje, ki mu je nakazala smer Resolucija o strokovnem izobraževanju, sprejeta v Zvezni ljudski skupščini. Znane so glavne smernice reorganizacije in razvoja, o konkretnih rešitvah pa bomo morali še temeljito razmišljati in jih postopoma uresničevati.

V našem okraju je veliko število raznih strokovnih šol. Že v pretekli dobi smo se trudili povečati njihove kapacitete in jih tesneje povezati s proizvodnjo. Z združevanjem gimnazij nam je uspelo razširiti življenjski prostor srednjih tehničnih šol in dvigniti njihovo zmogljivost za preko 1000 učencev. Z razdelitvijo bivše enotne srednje tehnične šole na tri samostojne zavode pa smo jih usposobili za intenzivnejše iskanje nove vsebine in organizacije dela. Uspeh se že kaže v njihovem povezovanju z gospodarskimi organizacijami in v ustanavljanju oddelkov za odrasle tudi izven Ljubljane.

Z letošnjim letom smo na novo odprli Kmetijsko šolo v Stični, ki bo prevzela prostore odmirajoče gimnazije.

Veliko pozornost smo posvetili pripravam za reorganizacijo vajenskih šol od celoletnih na periodične. S tem so se ustanovili strokovni centri za usposabljanje posameznih obrtnih poklicev. Verjetno ta oblika še ni dokončna, toda dokler je v veljavi zakon o vajencih in dokler nimamo bolj razvitega priučevalnega sistema, predstavlja taka organizacija izobraževanja kvaliteten korak naprej. Majhne vajenske šole s slabim strokovnim kadrom so se izkazale kot kvalitetno slabe in predlagamo njihovo začasno ukinitev.

Kako je s kapacitetami strokovnih šol?

Ob materialih V. kongresa SZDL, kjer je poudarjena glede na naš perspektivni razvoj večja potreba po strokovnih kadrih, smo se zamislili tudi v naše bodoče naloge na tem področju. Letos se šola na šolah druge stropnje (strokovne šole in gimnazije) 14.468 učencev. V tej številki je šteta le ena izmena vajencev v periodičnih vajenskih šolah. Če prištejem še predvideno drugo in tretjo izmeno vajencev, znaša skupna kapaciteta 17.200 učencev. V letošnjem letu so strokovne šole in gimnazije sprejele v prvé razrede oziroma v prvo izmeno 5847 učencev.

Iz našega okraja je v gimnazijah in strokovnih šolah 9978 dijakov ali 69 %, iz drugih okrajev pa 4490 dijakov, to je 31 % (upoštevana ena izmena vajencev). Procentualno razmerje dijakov našega in drugih okrajev v internatih pa je 1 : 2.

Te podatke nisem navedla zato, da bi začeli kampanjo za čiste okrajne šole, to bi ne imelo nikakršnega smisla, temveč zato, da bi videli, kako je nadaljnji razvoj strokovnih šol in borba za krepitev njihovih kapacitet močno povezana z razvojem strokovnega šolstva drugih okrajev. V zadnjem času se odpirajo nove šole v raznih krajih Slovenije. Med njimi tudi šole takih strok, za katere je bila doslej le ena sama šola, in to v Ljubljani. Tak primer je Srednja vzgojiteljska šola v Mariboru. Vse več je primerov, da ustanavljajo gospodarske organizacije svoje šole, nižje industrijske šole pa preraščajo v srednje. Za celo vrsto poklicev, ki se sedaj usposabljajo v šolah, bo morda zadostoval le krajši tečaj v izobraževalnem centru.

Planiranje bodoče mreže strokovnih šol zato ni tako enostavno, kot je enostavno planiranje osnovnih šol. Odvisno je namreč od cele vrste faktorjev, ki nam trenutno še niso znani.

— Predvsem bi morali poznati potrebe po kadrih v gospodarstvu in v javnih službah.

— Proučiti bo treba najprimernejši način izobraževanja kadrov za posamezna delovna mesta, ki naj se vrši bodisi preko izobraževalnih centrov,

— bodisi preko šol in predvideti potrebni obseg znanja in čas učenja.

Število, vrste in kapaciteto naših šol bo treba vskladiti z razvojem šol v predelih, kjer doslej takih šol ni bilo.

Če bomo posamezne strokovne šole vezali na posamezne gospodarske organizacije, kot to predvideva Resolucija o strokovnem izobraževanju, bo najhitreje jasno, kolikšne kapacitete so potrebne in kakšno znanje mora posamezna šola posredovati slušateljem. Verjetno bo kazalo ustanavljati izobraževalne in šolske centre za posamezne stroke, kot na primer za gradbeništvo, elektrotehniko, papirništvo, za grafično stroko, za gostinstvo, trgovino itd., ki bi organizirali izobraževanje in šolanje raznih profilov strokovnih delavcev, od priučenih in polkvalificiranih do visokokvalificiranih tehnikov iz vrst mladine in odraslih.

Poglavitna naloga v tem času je, da bi se šolski organi čimbolj povezali v svojih naporih za razvoj strokovnega šolstva z gospodarskimi organizacijami, z zbornicami in združenji, s sekretariatom za delo, s sindikati in še z drugimi zainteresiranimi činitelji, da bi tako našli najustreznejši prehod iz sedanje stopnje na višjo, potrebam ustrezno organizacijsko obliko.

Posebej je treba proučiti položaj in umestnost nadaljnjega obstoja nekaterih gimnazij, zlasti onih, na katerih vpis stalno pada, in morda uporabiti njihove kapacitete za druge strokovne šole.

Ker je praksa pokazala, da Svet za prosveto v zadnjem času, ko gre za korenite spremembe, ne more obvladovati vso pestro problematiko strokovnega izobraževanja, ki se že dolgo ne odvija več samo po šolski liniji in da bi zagotovili koordinacijo naporov, predlagamo, da se prouči umestnost ustanovitve posebnega Sveta za strokovno izobraževanje pri OLO in morda tudi ustanovitev ustrezajočega upravnega organa.

DECENTRALIZACIJA

Proces poglabljanja socialistične demokracije, razvoj komunalnega sistema in nov odnos do izobraževanja strokovnih kadrov, ki naj postane sestavni del skrbi za dvig proizvodnje in izvajanje proizvodnih nalog, postavlja pred nas vprašanje, ali je še umestno nadaljnje zadrževanje prosvetnih ustanov v pristojnosti okrajnega ljudskega odbora. Tudi Resolucija o strokovnem izobraževanju ne omenja okraja kot možnega ustanovitelja šol, temveč le gospodarske organizacije, komune in republiko. Svet za prosveto je temeljito pretresal ta problem in se je po posvetovanju s predstavniki občinskih ljudskih odborov in nekaterih gospodarskih organizacij ter združenj odločil predlagati okrajnemu ljudskemu odboru, da bi že s 1. januarjem 1961 pričeli s postopnim prenašanjem prosvetnih ustanov iz okrajne pristojnosti v pristojnost gospodarskih organizacij oziroma občinskih ljudskih odborov.

Za zdaj predlagamo prenos 20 ustanov. Predvidevamo, da preno-

teh ustanov novim ustanoviteljem ne bo delal posebnih težav. Računamo tudi, da bo še v teku tega leta izšel zakon o finansiranju šol, ki bo določil nov način formiranja in uporabe sredstev za šolske potrebe. V vsakem primeru pa se bodo morala sredstva tistih občin, ki prevzemajo šole, povečati za toliko, kolikor je bilo zanje sredstev v okrajnem proračunu. Vzdrževanje šol je treba čim močneje postaviti na ekonomski račun, vendar s potrebno širino, da ne bodo nazadovale in propadle.

Ostale prosvetne ustanove bi prenesli v pristojnost komun, gospodarskih organizacij, zbornic in združenj v letu 1961.

V zvezi z decentralizacijo šol je treba postopno decentralizirati tudi prosvetno pedagoško službo.

Predlogi in sklepi:

Za področje strokovnega šolstva predlaga Svet za prosveto okrajnemu ljudskemu odboru naslednjo smer razvoja:

1. Tehniške šole se naj spremenijo v šolske centre, ki jih usmerjajo zainteresirane gospodarske organizacije in predlagajo tudi profile šolanja.

2. Tehniške šole po pravilu ostanejo štiriletne s tem, da se vrši pouk prva tri leta strnjeno na šoli, v zadnjem letu pa se učenci specializirajo v podjetjih.

3. Tehniške šole lahko, če to zahteva in vzdržuje industrija ozir. gospodarske organizacije, ustanovijo še višje tehniške šole za izobraževanje višjih tehnikov oziroma obratnih inženirjev. Tehniške šole se lahko spremene v šolske centre, če to zahtevajo potrebe gospodarskih organizacij.

4. Potrebno je še nadalje večati zmogljivosti teh šol, da bodo sprejemale več učencev, predvsem odraslih iz proizvodnje, ustanavljati nove šole oziroma odpirati nove oddelke teh šol v različnih krajih in proučiti možnosti za nadaljnjo decentralizacijo po posameznih strokah, ki so še trenutno vezane v eno šolsko enoto, in jih lokalizirati tam, kjer ima pouk največ pogojev za tesno povezanost z industrijsko prakso.

5. Potrebno je izdelati perspektivno mrežo strokovnih šol v našem okraju skladno z republiškim planom razvoja strokovnih šol in skladno z okvirnimi številkami o perspektivnih potrebah po strokovnih kadrih, kakor je to nakazal V. kongres SZDL.

6. Za tesnejšo povezavo med šolskimi in izvenšolskimi centri za izobraževanje strokovnih kadrov bi bilo potrebno v prehodnem obdobju predvideti, katere in koliko kadrov bomo strokovno usposabljali po poti izobraževanja odraslih v okviru centrov za izobraževanje pri podjetjih, delavskih univerz in podobno in koliko kadrov preko rednih šol.

7. Svet za šolstvo OLO predlaga, da se prouči umestnost ustanovitve posebnega sveta za strokovno izobraževanje pri OLO Ljubljana, ki bi povezoval in vsklajeval šolsko in izvenšolsko izobraževanje.

8. Naj se omogoči širša dejavnost Delavske univerze s tem, da se za te potrebe zgradijo njeni novi prostori.

DRUGE OBLIKE SKRBI ZA OTROKE IN MLADINO

1. Varstveno-vzgojne ustanove:

Ključni problemi so naslednji:

— Varstveno-vzgojnih ustanov je premalo, saj zajemajo s kapaciteto 4064 otrok le pičlo tretjino varstva potrebnih otrok zaposlenih staršev.

— Decentralizacija in demokratizacija upravljanja in s tem povezan razvoj komunalnega sistema so prinesli tudi v pogledu otroških ustanov določena nova stališča, katerih bistvo je v tem, da je treba poslovanje otroških ustanov čimbolj prilagoditi potrebam zaposlenih družin tako glede na čas dnevnega poslovanja in obsega ter vrste uslug kot tudi glede starosti otrok, ki jih sprejemajo. Praksa je pokazala, da je v največ primerih potrebna kombinirana ustanova, taka, ki sprejema predšolske in šolske otroke ter nudi po potrebi celotno, po potrebi pa delno oskrbo. V taki ustanovi so tudi prostori najbolj izkoriščeni.

— Nastanek stanovanjskih skupnosti kot novega mehanizma našega komunalnega sistema in družbenega upravljanja omogoča intenzivnejšo udeležbo državljanov pri varstvu in vzgoji otrok, zato težimo, da bi se stanovanjske skupnosti čimprej usposobile za prevzem že obstoječih otroških ustanov v svojo pristojnost, hkrati pa, da bi po proučenih potrebah odpirale nove otroške ustanove.

— Zato bi bilo potrebno, da bi Svet za urbanizem OLO s pomočjo in s sodelovanjem pristojnih organov ObLO in stanovanjskih skupnosti izdelal za Ljubljano in za druge večje kraje rajonizacijo in plan gradenj otroških ustanov, da bi tako zagotovili otroškim ustanovam primerne prostore.

— OLO naj bi predpisal investitorjem stanovanjskih kapacitet, da bi morali obvezno prispevati določen % investicijske vsote tudi za potrebe otroškega varstva.

2. Šolska kuhinja:

Šolske kuhinje, ki preskrbujejo z malicami 91% osnovnošolskih otrok in 63% dijakov strokovnih šol, so postale nepogrešljiv sestavni del naših šol in družbene pomoči družini. Zdravstveni organi enodušno ugotavljajo ugoden vpliv šolskih malic na otrokov telesni razvoj in na intelektualno zmogljivost pri šolskem delu. Trenutno še prejemajo hrano iz fondov mednarodne pomoči, vse pa kaže, da se bo ta vir postopoma ukinil. Šolske kuhinje so že toliko utrjene, da bodo ob pravilnem razumevanju šolskih in občinskih vodstev lahko delovale dalje tudi v primeru, če se mednarodna pomoč ukine. Postale so sestavni del šolske dejavnosti, hrana se plačuje iz prispevkov staršev, za kritje režijskih stroškov pa naj bi imele šole zagotovljena sredstva v proračunih.

3. Posebne šole in zavodi:

Za duševno in telesno prizadete otroke imamo v okraju 9 ustanov s skupno kapaciteto 857 gojencev. Vsak zavod ima svojo problematiko, v vseh pa skušajo na svojstven način usposobiti gluhe, slepe, invalide, duševno zaostale, ali kako drugače prizadete otroke za družbeno pridobitno delo in jih tako vrniti družbi kot njene polnopravne člane. Problemi so materialne in kadrovske težave, ki so opisane v poročilu.

4. Vzgojni domovi:

K družbenim oblikam pomoči mladini pri njenem šolanju moramo šteti tudi vzgojne domove. Teh je na področju našega okraja 40 s 5368 gojenci, od tega je v okrajni pristojnosti 28 domov s 4413 gojenci.

Večletne statistike kažejo, da so učni uspehi domske mladine od 8 do 24% boljši kakor uspehi ostalih dijakov iste šole in so mladini, ki stanuje izven kraja šolanja, nujno potrebni. Domovi se borijo z velikim pomanjkanjem vzgojiteljskega kadra in s problemom, kako zagotoviti za starše zmogljivo oskrbovalnino, pri čemer jim mora nuditi okrajni Svet za prosveto še nadalje vso pomoč.

Družbeno upravljanje v šolstvu:

Šolski odbori so ustanovljeni pri vseh šolah. Kvaliteta njihovega dela je različna, vendar moramo z vidika celote ugotoviti in priznati, da je prav družbenemu upravljanju pripisati znaten delež zaslug, da se naše šole tako uspešno povezujejo z živim družbenim dogajanjem. Problematika, ki jo obravnavajo šolski odbori, se vedno močneje pomika od zgolj materialnih vprašanj k vsebini in organizaciji šolskega dela in k vzgojnim vprašanjem. Po zaslugi šolskih odborov se obravnavajo vprašanja šolstva na zborih volivcev in na drugih sestankih, kar vzgaja državljane k pravilnemu vrednotenju šole in jih pridobiva za sodelovanje.

Kjer šolski odbori ne morejo prav zaživeti, je temu kriv njegov napačen kadrovski sestav ali pa upravitelj šole, ki šolskega odbora ne seznanja v dovoljni meri z aktualnimi šolskimi in vzgojnimi problemi.

Bilo bi koristno, če bi vsakokratne voilitve v šolske odbore izvedli v vsem okraju ob istem času, da bi tako organizirano akcijo laže spremljale in podprle tudi politične in družbene organizacije.

V zadnjem letu se na šolah vse bolj uveljavljajo šolske in razredne skupnosti, potrebovale pa bi znatno več pomoči prav s strani prosvetnih delavcev.

Občinski sveti za šolstvo so v vseh občinah aktivni, saj jih k temu sili obilica dela. Priznati pa moramo, da jim nismo utegnili nuditi sistematične pomoči, ker so nas dnevno zasipali problemi mnogih ustanov v okrajni pristojnosti.

Poleg organov družbenega upravljanja tesno sodelujejo s šolo mnoge družbene organizacije, med njimi zlasti Zveza prijateljev mladine, ki vodi Pionirsko organzacijo, Ljudsko tehniko, Rdeči križ, Tabornike, Partizan in druge, ki vnašajo v šolsko in izvenšolsko delo pestrost in vedrino ter budijo pri mladini smisel za organizirano udejstvovanje in samoupravo.

Na koncu še nekaj besed o okrajnem Svetu za prosveto.

Svet šteje 23 članov, od katerih večina sorazmerno redno prihaja na seje in aktivno sodeluje, nekatere pa poredkeje vidimo. Ker gre mandatna doba Sveta h koncu, ne predlagam trenutnih sprememb, temveč prosim, da se pravočasno priravi predlog za nov Svet. Od februarja 1959, ko se je Svet konstituiral, do danes smo imeli 16 sej. Zaradi obsežne problematike imamo organizirane razne komisije, od katerih so največ delale razpisna komisija, komisija za tehnično vzgojo, komisija za gospodinjski pouk, komisija za šolske kuhinje in šele v zadnjem času reorganizirana komisija za strokovno šolstvo. Komisije podrobneje obravnavajo posamezne probleme in jih predlagajo nato Svetu v proučitev in sklepanje. Delo Sveta za prosveto je kolektivno.

Prosim tovariši odborniki, da iz svojih izkušenj in svojega zornega kota dopolnite v poročilu prikazano stanje in problematiko, da zlasti zavzamete stališče do formuliranih predlogov in sklepov in tako pomagate Svetu za prosveto v nadaljnjem delu.

Okrajni ljudski odbor je sprejel poročilo in predloge soglasno.

Popravek

73.

Ob primerjanju z izvirnikom se je ugotovilo, da je zašla v odločbo Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana o prenosu nekaterih šol, ustanov in zavodov v pristojnost občinskih ljudskih odborov, gospodarskih in drugih organizacij (Glasnik št. 86/60) spodaj navedena pomota; zato se daje

POPRAVEK

odločbe OLO Ljubljana o prenosu nekaterih šol, ustanov in zavodov v pristojnost občinskih ljudskih odborov, gospodarskih in drugih organizacij

V 3. alinei 1/4 točke mora namesto besede »gradbena« pravilno stati beseda »glasbena«.

3. alinea 1/4 točke odločbe se tedaj pravilno glasi »Srednja glasbena šola v Ljubljani, Gosposka ul. 12«.

Ljubljana, 10. novembra 1960.

Oddelek za občo upravo OLO Ljubljana

OBČINSKI LJUDSKI ODBORI

OBČINA GROSUPLJE

604.

Na podlagi 2. odstavka 42. člena zakona o stanovanjskih razmerjih (Uradni list FLRJ št. 16/59, 47/59 in 27/60) je občinski ljudski odbor Grosuplje sprejel na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 19. julija 1960

ODLOK

o načinu odmerjanja stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, ki jih morajo plačevati posamezni nosilci stanovanjske pravice, in kdaj jih je treba plačevati

1. člen

Stroški za uporabo skupnih naprav v hiši, ki jih morajo plačevati posamezni nosilci stanovanjske pravice po 1. odstavku 42. člena zakona o stanovanjskih razmerjih, se odmerjajo in plačujejo na način, ki je določen s tem odlokom.

2. člen

Nosilec stanovanjske pravice je dolžan plačevati tudi ustrezen del stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, če se plačujejo ti stroški poleg stanarine.

Kot stroški za uporabo skupnih naprav v hiši se smatrajo stroški za potrošeno vodo v stanovanjskih in skupnih prostorih hiše, stroški za potrošeni električni tok za osvetlitev skupnih prostorov v hiši in za pogon motorjev, stroški za potrošeni plin, ki se rabi v skupnih prostorih, stroški za centralno kurjavo v hiši ter podobni stroški.

3. člen

Način odmere sorazmernega dela skupnih stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, ki odpade na posameznega nosilca stanovanjske pravice, določi hišni svet oziroma lastnik družinske stanovanjske hiše v državljanski lasti v sporazumu s stanovalci hiše. Hišni svet oziroma

zasebni lastnik tudi določi, kdaj nastane obveznost plačila stroškov za uporabo skupnih naprav za posameznega nosilca stanovanjske pravice.

4. člen

Pri določanju načina odmere sorazmernega dela stroškov uporabe skupnih naprav je treba upoštevati število stanovalcev v stanovanjskih prostorih posameznega nosilca stanovanjske pravice, skupno površino njegovih stanovanjskih prostorov, način uporabe skupnih naprav, daljšo odsotnost stanovalcev in podobno.

Tako ugotovljeni ključ razdelitve stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši mora hišni svet oziroma lastnik naznaniti nosilcem stanovanjske pravice posebej ali s skupno objavo na vidnem mestu v hiši.

5. člen

Ta odlok začne veljati od dneva objave v Glasniku, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Št. 01/1-39-64/1-60.

Grosuplje, 19. julija 1960.

Predsednik
občinskega ljudskega odbora:
Tone Janežič l. r.

OBČINA IVANČNA GORICA

605.

Na podlagi 2. odstavka 42. člena zakona o stanovanjskih razmerjih (Ur. list FLRJ št. 16/59, 47/59 in 27/60) in 26. člena statuta občine Ivančna gorica je občinski ljudski odbor Ivančna gorica na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 3. oktobra 1960 sprejel

ODLOK

o načinu odmerjanja stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, ki jih morajo plačevati posamezni nosilci stanovanjske pravice, in kdaj jih je treba plačevati

1. člen

Stroški za uporabo skupnih naprav v hiši, ki jih morajo plačevati posamezni nosilci stanovanjske pravice po 1. odstavku 42. člena zakona o stanovanjskih razmerjih, se odmerjajo in plačujejo na način, ki je določen s tem odlokom.

2. člen

Nosilec stanovanjske pravice je dolžan plačevati tudi ustrezni del stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, če se plačujejo ti stroški poleg stanarine.

Kot stroški za uporabo skupnih naprav v hiši se smatrajo stroški za potrošeno vodo v stanovanjskih in skupnih prostorih hiše, stroški za potrošeni električni tok za osvetlitev skupnih prostorov v hiši in za pogon motorjev, stroški za potrošeni plin, ki se rabi v skupnih prostorih, stroški za centralno kurjavo v hiši in podobni stroški.

3. člen

Način odmere sorazmernega dela skupnih stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši ki odpade na posameznega nosilca stanovanjske pravice, določi hišni svet oziroma lastnik družinske stanovanjske hiše v državljanski listi po sporazumu s stanovalci hiše. Hišni svet oziroma zasebni lastnik tudi določi, kdaj nastane obveznost plačila stroškov za uporabo skupnih naprav za posameznega nosilca stanovanjske pravice.

4. člen

Pri določanju načina odmere sorazmernega dela stroškov uporabe skupnih naprav je treba upoštevati število stanovalcev v stanovanjskih prostorih nosilca stanovanjske pravice, skupno površino njegovih stanovanjskih prostorov, način uporabe skupnih naprav, daljšo odsotnost stanovalcev in podobno.

Tako ugotovljeni ključ razdelitve stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši mora hišni svet oziroma lastnik naznaniti nosilcem stanovanjske pravice posebej ali s skupno objavo na vidnem mestu v hiši.

5. člen

Ta odlok začne veljati od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Štev.: 01/1-01-8/1-60.

Ivančna gorica, 3. oktobra 1960.

Predsednik
občinskega ljudskega odbora:
Stanislav Keber l. r.

OBČINA LOGATEC

606.

Na podlagi 1. točke 10. člena in 3. točke 26. člena statuta občine Logatec je občinski ljudski odbor Logatec na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 13. oktobra 1960 sprejel

ODLOK

o spremembi družbenega plana občine Logatec za leto 1960

1. člen

Spremenita se XX. in XXI. poglavje družbenega plana občine Logatec za leto 1960 (Glasnik št. 37/60), in se glasita:

»XX. poglavje

Občinski investicijski sklad in ostali skladi

Sredstva občinskega investicijskega sklada, ki bodo razpoložljiva v letu 1960, bodo znašala 12,700.000 dinarjev ter se bodo uporabila:

a) za kreditiranje investicij v obratna sredstva 3,489.000 din;

b) za kreditiranje investicij v osnovna sredstva 9,225.000 din.

Posamezne panoge bodo udeležene v kreditih za investicije v osnovna sredstva v sledečih odstotkih:

Kmetijstvo	47 %
Trgovina	11 %
Gostinstvo	11 %
Obrt	12 %
Komunala	19 %

Ostali skladi

Razpoložljiva sredstva ostalih skladov bodo znašala:

— občinski stanovanjski sklad	50,000.000
— občinski cestni sklad	600.000
— občinski sklad za komunalne potrebe družbenega standarda	3,839.000
— občinski sklad za pospeševanje kmetijstva	2.500.000

XXI. poglavje

Občinski proračun

Dohodki občinskega proračuna bodo znašali:

a) skupni viri dohodkov	73.643.000
b) posebni občinski dohodki	13.446.000
c) sredstva iz posojil	6.039.000
Skupaj dohodki	93,750.000«

2. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana, uporablja pa se od 1. januarja 1960.

Štev.: 03/1-32-13/2-60.

Dol. Logatec, 13. oktobra 1960.

Predsednik
občinskega ljudskega odbora:
Anton Petkovšek l. r.

607.

Na podlagi 106. člena zakona o proračunih in finansiranju samostojnih zavodov (Ur. list FLRJ št. 52/59) in 26. člena statuta občine Logatec je občinski ljudski odbor Logatec na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 13. oktobra 1960 sprejel

ODLOK

o ustanovitvi sklada za komunalne potrebe družbenega standarda na območju občine Logatec

1. člen

Ustanovi se sklad za komunalne potrebe družbenega standarda občine Logatec.

S sredstvi sklada se finansirajo komunalne potrebe družbenega standarda, ki imajo pomen za vso občino.

Sredstva, ki se v ta namen dajejo iz sklada, niso zavezana vračilu.

2. člen

Sklad je pravna oseba.

Za obveznosti sklada jamči ustanovitelj.

3. člen

Sklad upravlja upravni odbor.

Upravni odbor sestavlja 5 članov.

Člane upravnega odbora imenuje za dobo 2 let ustanovitelj, in sicer najmanj 3 člane izmed članov ljudskega odbora, ostale člane pa izmed komunalnih strokovnjakov in javnih delavcev.

Upravni odbor izbere predsednika izmed sebe.

4. člen

V sklad se stekajo:

a) del občinskih proračunskih sredstev, ki je določen vsako leto z občinskim družbenim planom;

b) dotacije;

c) obresti sredstev sklada;

č) posojila;

d) darila.

5. člen

Administrativno delo za sklad opravlja pristojni upravni organ občinskega ljudskega odbora.

6. člen

Sklad ima rezervo.

Skupna rezerva mora znašati najmanj 10 % vsakoletnih planiranih sredstev sklada. To višino mora rezerva doseči v petih letih.

Koliko sredstev se vsako leto vlaga v rezervo, da doseže določeno višino, določi pristojni svet občinskega ljudskega odbora na predlog upravnega odbora sklada.

7. člen

Upravni odbor sklada sestavi finančni načrt sklada po smernicah pristojnega sveta občinskega ljudskega odbora.

Natančnejše razmerje ustanovitelja do sklada določi ustanovitelj sklada s pravili.

8. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Štev.: 03/1-39-85/1-60.

Dol. Logatec, 13. oktobra 1960.

Predsednik
občinskega ljudskega odbora:
Anton Petkovšek l. r.

OBČINA TRBOVLJE

608.

Na podlagi 2. odstavka 165. člena zakona o stanovanjskih razmerjih (Ur. list FLRJ št. 16-279/59, 47-753/59 in 27-377/60) in 12. točke 26. člena statuta občine Trbovlje je občinski ljudski odbor Trbovlje na seji občinskega zbora in na seji zbora proizvajalcev dne 29. septembra 1960 sprejel

ODLOK

o odpovednem roku za podstanovanjske pogodbe, sklenjene za nedoločen čas na območju občine Trbovlje

1. člen

Podstanovanjska pogodba, sklenjena med nosilcem stanovanjske pravice in podstanovalcem glede uporabe stanovanjskih prostorov za nedoločen čas, se lahko odpove samo po določbah tega odloka.

2. člen

Podstanovanjska pogodba, sklenjena za nedoločen čas, se odpove drugi stranki neposredno, ustno ali pismeno, pismeno po pošti ali po sodišču z odpovedno tožbo v rednem pravdnem postopku.

3. člen

Če ni v podstanovanjski pogodbi dogovorjen daljši odpovedni rok, je odpovedni rok za obe stranki tri mesece.

Odpovedni rok se šteje od dneva naznanitve odpovedi do dneva, ki je naveden v odpovedi kot dan prenehanja pogodbe.

V odpovedi se sme navesti kot dan prenehanja pogodbe samo zadnji dan v mesecu.

4. člen

Ta odlok velja od dneva objave v »Glasniku«, uradnem vestniku okraja Ljubljana.

Štev.: 01/1-39-3/68-60.

Datum: 29. septembra 1960.

Podpredsednik
občinskega ljudskega odbora:
Hinko Kamnikar l. r.

VSEBINA

Poročilo Sveta za prosveto.

75 Popravek odločbe o prenosu pravic in dolžnosti nekaterih šol, ustanov in zavodov na občinske ljudske odbore, gospodarske in druge organizacije.

604 Odlok o načinu odmerjanja stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, ki jih morajo plačevati posamezni nosilci stanovanjske pravice in kdaj jih je treba plačevati, občine Grosuplje.

605 Odlok o načinu odmerjanja stroškov za uporabo skupnih naprav v hiši, ki jih morajo plačevati posamezni nosilci stanovanjske pravice, in kdaj jih je treba plačevati, občina Ivančna gorica.

606 Odlok o spremembi družbenega plana za leto 1960 občine Logatec.

607 Odlok o ustanovitvi sklada za komunalne potrebe družbenega standarda občine Logatec.

608 Odlok o odpovednem roku za podstanovanske pogodbe, sklenjene za nedoločen čas občine Trbovlje.